

ВЕЖБАЈМО КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКЕ ПОЈМОВЕ (епитет, ономотопеја, поређење, облици приповедања, елементи фабуле, врста епских дела, драмска радња)

1. Препознај који облици приповедања су присутни у датим одломцима.

а) Танки железни мостови, затегнути од једне обале до друге као жица, што дрхте и звуче од сваког воза који пројури; они као да још увек чекају свој последњи облик и своје савршенство, а лепота њихових линија откриће се потпуно очима наших унука.

б) – Је ли риба бржа од лађе? – пита Глуваћ.

- Па бржа је, дабоме, иначе како би могла да побегне испред лађе кад на њу наиђе! – вели мудро Трта.

в) Ја је смештам бледу, уздрхталу у санке, обавијам је руком и ми се заједно сурвавамо у бездан.

2. Напиши у ком лицу су писани наредни текстови. Подвуци речи које то показују.

а) Са улаза доскакута Цим. Носио је неко лимено ведро и певушио је „Девојчице из Буфала“.

б) Умео сам да дотерам залутале краве, да откопавам кртичњке (то из пустињског задовољства, како бисмо прекинули време), да јурим зечеве...

3. Напиши поред сваког одломка етапу приповедања.

Народна приповетка *Девојка цара надмудрила*

а) – Бог је њу умудрио и наша једна сиромаштина. тада му цар даде тридесет јаја и рече му:

б) Живео једном неки сиромаш у некој пећини и није имао ништа друго до једну кћер, која је била много мудра...

в) Цар, видевши то, пољуби је и поврати се опет у царски двор.

г) – Нећу те више за жену, него хајде из мог двора куд знаш.

Царица му одговори: - Светли царе послушаћу, само ме пусти да преноћим, а сутра ћу поћи.

д) Цар се опи и заспа, а царица справи кароцу и понесе цара у кемењу пећину. Кад се цар у пећини пробуди и виде где је, повиче:

4. Напиши шта је портрет.

5. Подвуци наслове приповедака.

Стеван Сремац- Чича Јордан, Бранислав Нушић – Хајдуци, Иван Цанкар-Десетица

Бранко Топић- Башта сљезове боје, Мирослав Антић- Шашава песма

6. Поред сваког наслова текста напиши да ли је
ЛИРИКА, ЕПИКА или ДРАМА (књижевни род)

Књижевни текст	Књижевни род
Бранко Радичевић-Ђачки растанак	
Јован Јовановић Змај-Песма о песми	
Иво Андрић-Мостови	
Душан Радовић-Капетан Џон Пиплфокс	
Гроздана Олујић-Небеска река	

7. Напиши имена два главна лика која се појављују у шаљивим народним причама.

8. У наредним одломцима препознај стилске фигуре.

- а) Љубав влада _____
б) Где су људу добре ћуди _____
в) Коњи су им бесни/Као горске виле _____

РЕШЕЊА:

1. Препознај који облици приповедања су присутни у датим одломцима.

а) Танки железни мостови, затегнути од једне обале до друге као жица, што дрхте и звуче од сваког воза који пројури; они као да још увек чекају свој последњи облик и своје савршенство, а лепота њихових линија откриће се потпуно очима наших унука.

опис (дескрипција)

б) – Је ли риба бржа од лађе? – пита Глуваћ.

- Па бржа је, дабоме, иначе како би могла да побегне испред лађе кад на њу наиђе! – вели мудро Трта. **ДИЈАЛОГ**

в) Ја је смештам бледу, уздрхталу у санке, обавијам је руком и ми се заједно сурвавамо у бездан.
НАРАЦИЈА(ПРИПОВЕДАЊЕ)

2. Напиши у ком лицу су писани наредни текстови. Подвуци речи које то показују.

а) Са улаза доскакута Џим. Носио је неко лимено ведро и певушио је „ Девојчице из Буфала“.

ТРЕЋЕМ ЛИЦУ ЈЕДНИНЕ доскакута, носио је, певушио је

б) Умео сам да дотерам залутале краве, да откопавам кртичњке (то из пустиг задовољства, како бисмо прекинули време), да јурим зечеве...

ПРВОМ ЛИЦУ ЈЕДНИНЕ

умео сам , дотерам, откопавам, бисмо прекинули, јурим

3. Напиши поред сваког одломка етапу приповедања.

Народна приповетка *Девојка цара надмудрила*

а) – Бог је њу умудрио и наша јадна сиромаштина. тада му цар даде тридесет јаја и рече му:

ЗАПЛЕТ

б) Живео једном неки сиромаш у некој пећини и није имао ништа друго до једну кћер, која је била много мудра... **УВОД**

в) Цар, видевши то, пољуби је и поврати се опет у царски двор. **РАСПЛЕТ**

г) – Нећу те више за жену, него хајде из мог двора куд знаш.

Царица му одговори: - Светли царе послушаћу, само ме пусти да преноћим, а сутра ћу поћи.
ВРХУНАЦ

д) Цар се опи и заспа, а царица справи кароцу и понесе цара у кемуу пећину. Кад се цар у пећини пробуди и виде где је, повиче: **ОБРТ**

4. Напиши шта је портрет.

опис лика у коме је дат физички и карактерни приказ

5. Подвучи наслове приповедака.

Стеван Сремац- **Чича Јордан**, Бранислав Нушић – Хајдуци, Иван Цанкар-**Десетица**

Бранко Ћопић- **Башта сљезове боје**, Мирослав Антић- Шашава песма

6. Поред сваког наслова текста напиши да ли је

ЛИРИКА, ЕПИКА или ДРАМА (књижевни род)

Књижевни текст	Књижевни род
Бранко Радичевић- Ђачки растанак	лирика
Јован Јовановић Змај-Песма о песми	лирика
Иво Андрић-Мостови	епика
Душан Радовић-Капетан Џон Пиплфокс	драма
Гроздана Олујић-Небеска река	епика

7. Напиши имена два главна лика која се појављују у шаљивим народним причама.

Тосо, Еро

8. У наредним одломцима препознај стилске фигуре.

- а) Љубав влада **перонификација**
- б) Где су људу добре ћуди **епитет,**
- в) Коњи су им бесни/Као горске виле **поређење**